

בש"פ 7957/14 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 7957/14

לפני: כבוד השופטת א' חיות

העורר: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בבאר-שבע
במ"ת 28954-11-13 מיום 19.11.2014 שניתנה על
ידי כב' השופט נ' אבו טהה

בשם העורר: עו"ד נועם בונדר

בשם המשיבה: עו"ד עידית פרג'ון

החלטה

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כבוד השופט נ' אבו טהה) במ"ת 28954-11-13 מיום 19.11.2014 בה נדחתה טענת העורר לפיה פקעו התנאים המגבילים לשחרורו בערובה משאלו לא הוארכו לפי דרישות סעיף 10(א) לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 (להלן: חוק הנוער).

1. נגד העורר, קטיין בן 16 שנים, ונגד אחר, בגיר (להלן: הנאשם הבגיר) הוגש ביום 15.11.2013 כתב אישום המייחס להם עבירה של תקיפה בנסיבות מחמירות. לעורר בלבד מיוחסת גם עבירה של חבלה בכוונה מחמירה. על פי הנטען בכתב האישום, שהו העורר והנאשם הבגיר באולם אירועים בבאר-שבע בו עבד המתלונן כמלצר. בשלב מסוים

עמוד 1

יצא המתלונן להפסקה וישב בכניסה לאולם והעורר פנה אליו ואמר לו להיכנס פנימה. המתלונן סירב ובתגובה דחף אותו העורר, התנפל עליו והיכה אותו באגרופים ובבעיטות. הנאשם הבגיר הצטרף לעורר והשניים החזיקו את המתלונן בחולצתו, הכו אותו באגרופים ובעטו בו. לאחר שאחד מן העובדים במקום הרחיק את הנאשם הבגיר, נטל העורר כוס זכוכית שהייתה מונחת במקום והטיח אותה בחוזקה בראשו של המתלונן. כתוצאה מעוצמת המכה איבד המתלונן את הכרתו ואושפז לטיפול במחלקה הניירוכירורגית בבית החולים סורוקה למשך מספר ימים לאחר שאובחן כסובל משבר בגולגולת. בד בבד עם הגשת כתב האישום הגישה המשיבה בקשה לעצור את העורר עד תום ההליכים נגדו. לצורך הדיון בבקשה הסכים העורר לקיומן של ראיות לכאורה נגדו וכן לקיומה של עילת מעצר, אולם ביקש כי תיבחן חלופת מעצר בעניינו. שירות המבחן בחן את עניינו של העותר והמליץ על חלופת מעצר בהוסטל "שיטה" בתנאי מעצר בית מלא. נוכח המלצת שירות המבחן והסכמת המשיבה, הורה בית המשפט המחוזי ביום 5.12.2013 על הוצאת צו פיקוח מעצר לשלושה חודשים והעברתו של העורר לחלופת מעצר בהוסטל "שיטה" בתנאי מעצר בית מלא. מעת לעת הוארך צו הפיקוח שהוצא וניתנו הקלות בתנאי שחרורו של העורר, ואף הותר לו לצאת לחופשות בבית אחותו. נוכח ההתקדמות הטיפולית שעבר העורר הוחלט במהלך חודש אפריל 2014 על העברתו להוסטל "בית רעות" שבחיפה, וביום 27.5.2014 אף ניתנו לו הקלות נוספות בתנאי חלופת המעצר והוארך צו ההשגחה הזמנית בתנאי מגורים בהוסטל "בית רעות בחיפה" למשך שלושה חודשים נוספים.

2. ביום 15.7.2014 קיים בית המשפט המחוזי דיון דחוף לבקשת שירות המבחן בעניינו של העורר וזאת נוכח טענת שירות המבחן כי העורר עזב על דעת עצמו את הוסטל "בית רעות" ובכך הפר את צו ההשגחה הזמני שהוטל עליו. העורר מצידו הצביע על קשיים אישיים משפחתיים שהביאו אותו לעזיבת הוסטל, ובהחלטתו מאותו יום קבע בית המשפט כי שירות המבחן לנוער יגיש תסקיר בו תיבחן האפשרות שהעורר ייצא לעבודה והורה כי עד למתן התסקיר הוא ישהה במעצר בית מלא בכתובת מגוריו בבאר-שבע. שירות המבחן ערך את התסקיר המבוקש והמליץ כי לעורר יותר לצאת ממעצר בית לצרכי עבודה בין השעות 6:30 - 16:00 וכי בימים שבהם לא יעבוד יישאר במעצר בית אולם יוכל לצאת בפיקוח אחותו לשלוש שעות התאזוררות ביום. בהחלטתו מיום 25.8.2014 קיבל בית המשפט המחוזי המלצות אלו והאריך את תוקף צו ההשגחה הזמני לתקופה של שלושה חודשים נוספים. עוד קבע בית המשפט המחוזי כי שירות המבחן יגיש תסקיר מעקב בעניינו של העורר לקראת דיון שנקבע ליום 19.11.2014.

בתסקיר המעקב שהוגש המליץ שירות המבחן כי יתאפשר לעורר לצאת מביתו ללא ליווי בכל ימות השבוע וכן בימים שישי ושבת עד השעה 20:00 וזאת נוכח שיתוף הפעולה שלו עם גורמי הטיפול, וכי צו ההשגחה הזמני יוארך בשלושה חודשים נוספים אשר לאחריהם יתקיים דיון מעקב נוסף. המשיבה מצידה תמכה בעיקר המלצותיו של שירות המבחן אך סמוך לפני מועד הדיון שנקבע, הגיש העורר ביום 18.11.2014 הודעה בה טען כי משחלפו תשעה חודשים מעת הוצאת צו הפיקוח המקורי של בית המשפט המחוזי ביום 5.12.2013 והמדינה לא הגישה בקשה בהתאם לסעיף 10ד(א) לחוק הנוער להארכת התנאים המגבילים החלים על העורר, פקעו התנאים המגבילים ביום 5.9.2014 ואין טעם לקיים את הדיון שנקבע.

3. בהחלטתו מיום 19.11.2014 דחה בית המשפט קמא את טענת העורר ובהסתמך על קביעותיו של בית משפט זה בבש"פ 4234/14 פלוני נ' מדינת ישראל (19.6.2014) ובבש"פ 6100/13 פלוני נ' מדינת ישראל (17.11.2013), קבע כי גם אם לא נתמלאו דרישות סעיף 10ד(א) לחוק הנוער לאשורן, אין הדבר פוגם בסמכותו של בית המשפט להורות על הארכת תוקפם של תנאים מגבילים החלים על קטין המשוחרר בערובה. בית המשפט הוסיף וקבע כי פגם בהליך הקבוע בסעיף 10ד(א) הינו רק נסיבה אחת מבין מכלול הנסיבות אותן יש לשקול בעניינו של העורר הספציפי. בעניינו, כך נקבע, נפלו שני פגמים בהארכת התנאים המגבילים - ראשית, נפל פגם באי-הגשת בקשה להארכת תוקפם

של התנאים המגבילים על-ידי המשיבה טרם שנקפו תשעת החודשים המנויים בסעיף 10(א). שנית, קיים פגם בקיום הדיון בהארכת התנאים המגבילים באיחור. בית המשפט קמא קבע כי על אף שני הפגמים האמורים אין מקום לקבוע כי פקעו התנאים המגבילים החלים על העורר, וזאת משום שבמשך התקופה בה פקעו התנאים, המשיך העורר להיות נתון בתנאים מגבילים והיה מצוי תחת צו השגחה זמני של שירות המבחן לנוער. על כן, ובהתאם להמלצת שירות המבחן, הורה בית המשפט קמא על הארכת צו ההשגחה הזמני בשלושה חודשים נוספים החל מיום 25.11.2014 וכן קיבל את המלצות שירות המבחן לנוער והתיר לעורר לצאת מביתו ללא ליווי בכל ימות השבוע, כולל בימי שישי ושבת, וזאת עד לשעה 20:00.

4. מכאן הערר שבפנינו בו חוזר העורר וטוען כי נוכח הוראות סעיף 10(א) לחוק הנוער, פג תוקפם של התנאים המגבילים בעניינו ביום 5.9.2014 ובהעדר בקשה מטעם המשיבה להארכת תנאים אלה לא יכול היה בית המשפט קמא להאריך את תוקפם. לטענת העורר הארכת תוקפם של תנאים מגבילים בהינתן פגם כגון דא תתבצע רק אם טעמים מיוחדים מצדיקים זאת ולשיטתו, חומרת האישומים נגדו אינה מהווה טעם מיוחד כזה. עוד טוען העורר כי נוכח היותו משוחרר במשך כשלושה חודשים ללא תנאים מגבילים ומבלי שהסתבך בפלילים, בדומה לנסיבות המתוארות בבש"פ 6100/13, אין להאריך את תוקף התנאים המגבילים החלים עליו והוא מדגיש, כי בעניינו לא הוגשה בקשה לחדש את התנאים המגבילים, בניגוד למתואר בבש"פ 6100/13. העורר מוסיף וטוען כי אין ללמוד מן הקביעות בבש"פ 4234/14 לענייננו, הן משום ששם נדון סעיף 10(ב) לחוק הנוער ולא סעיף 10(א) והן משום שבקשת המדינה שם להארכת התנאים המגבילים הוגשה בזמן, ורק נוכח סמיכות הזמנים בין הגשת הבקשה למועד פקיעת התנאים, התקיים הדיון בבקשה באיחור של מספר ימים.

5. המשיבה טוענת מצידה כי דין הערר להידחות ומציינת כי לא הגישה אמנם בקשה להארכת תוקף התנאים המגבילים כנדרש על פי סעיף 10(א) לחוק הנוער, אולם ניתן לראות בחלק מאמירותיה בדיון בעניינו של הקטין מיום 19.11.2014 כבקשה אשר הוגשה באיחור. לחלופין טוענת המשיבה כי גם אם לא הוגשה בקשה עדיין שמורה לבית המשפט סמכות להארכת התנאים המגבילים, וכי קיומו של דיון בעניינו של הקטין ביום 19.11.2014 ריפא את הפגם באי-הגשת הבקשה, ככל שהיה פגם כזה. עוד נטען כי החלטה לפיה לא יוארך תוקפם של התנאים המגבילים מנוגדת לטובת העורר אשר עובר הליך שיקומי וטיפולי ארוך בפיקוח הדוק של בית המשפט ושירות המבחן לנוער.

6. דין הערר להידחות.

סעיף 48(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 מונה את התנאים לשחרורו של אדם בערובה ובהם התנאי הקבוע בסעיף 48(א)(9) בדבר "איסור יציאה ממקום מגורים במשך כל היממה או בחלק ממנה". סעיף 10 לחוק הנוער קובע בהקשר זה כדלקמן:

(א) קטין שבית משפט הורה על שחרורו בערובה בתנאי כאמור בסעיף 48(א)(9) לחוק מעצרים, לא יהיה נתון בתנאי כאמור לתקופה העולה על תשעה חודשים; ואולם רשאי בית המשפט להורות על הארכת התנאי לתקופה שלא תעלה על 90 ימים, ולחזור ולצוות כך מעת לעת.

(ב) הורה בית משפט על שחרור קטין בערובה בתנאי כאמור בסעיף 48(א)(9) לחוק המעצרים לפרק זמן מצטבר העולה על 16 שעות ביום, יורה על קיום דיון בעניינו של הקטין אחת לשלושה חודשים במהלך תקופת תוקפו של התנאי האמור.

סעיף 10(א) מלמד, אפוא, כי שחרורו של קטין למעצר בית מלא או חלקי מוגבל לתקופה של תשעה חודשים (בכפוף להוראת סעיף קטן(ב)), אולם בית המשפט רשאי להאריך תקופה זו בתשעים ימים מעת לעת. בעניינו, אין חולק כי המשיבה לא הגישה בקשה להארכת התנאים המגבילים טרם שחלף מניינם של תשעת החודשים הקבועים בחוק, וממילא בית המשפט לא אישר את הארכת התנאים המגבילים. עם זאת, ברור כי בדונו בטענות שהעלה העורר בדבר פקיעת התנאים שקל בית המשפט את הארכת התנאים על פי העמדה שהציגה באותו שלב המשיבה ולפיה יש להאריכם.

8. מה דינו של קטין ששחרר בתנאים ונפל פגם בהארכת תנאי שחרורו לפי הקבוע בסעיף 10(א) לחוק ?

בית משפט זה נתן דעתו לסוגיה זו בבש"פ 6100/13 ובבש"פ 4234/14 הנזכרים לעיל ובשני המקרים לא נשללה האפשרות כי בית המשפט יאריך את התנאים המגבילים שהוטלו על הקטין למרות פגם שנפל בעניין זה בשל איחור בהגשת הבקשה להארכתם או בדיון בה. בית המשפט המחוזי הסתמך, ובדין הסתמך, על פסיקתו של בית משפט זה בשני המקרים הנ"ל וקבע כי הפגמים שנפלו בהליך בשל אי הגשת הבקשה להארכת התנאים המגבילים בזמן ובשל קיום הדיון באיחור, אינם שוללים את סמכותו להאריך את תוקפם של התנאים המגבילים. בהחלטתו זו של בית המשפט המחוזי לא ראיתי מקום להתערב לא בהיבט הסמכות ואף לא לגופם של דברים, בהינתן מכלול הנסיבות הצריכות לעניין. בהקשר זה חשוב לציין כי מאז התקבל הצו המקורי בעניינו של העורר ביום 5.12.2013, לפיו שחרר העורר בתנאים לחלופת מעצר טיפולית בהוסטל "שיטה", קיים בית המשפט לא פחות משבעה דיונים בתנאי שחרורו בערובה, במהלכם בחן ושב ובחן את התנאים וקיבל תסקירים מפורטים מאת שירות המבחן. במהלך אותם הדיונים אף שונו תנאי השחרור של העורר, כמפורט לעיל, ולאחרונה הוא אף שחרר למעצר בית חלקי בבית אחותו וניתנה לו אפשרות לצאת לעבודה. לכן וככל שתכליתה של הוראת סעיף 10(א) לחוק הנוער הינה לוודא קיומה של ביקורת שיפוטית תקופה על התנאים המגבילים המוטלים על קטין בחלוף תשעה חודשים, ניתן לומר כי במקרה דנן תכלית זו הושגה במלואה גם לאורך כל תשעת החודשים שבהם נקבעו לו תנאים מגבילים שהלכו ופחתו, וזאת בדיונים תכופים שהתקיימו בעניינו בתוך תקופה זו, כמתואר לעיל. לכך יש להוסיף את העובדה כי כתב האישום מייחס לעורר ביצוען של עבירות חמורות. מתסקירי שירות המבחן עולה כי הוא עבר כברת דרך טיפולית משמעותית ובהחלטתו האחרונה ראה בית המשפט המחוזי, בהמלצת שירות המבחן, להסיר את מרבית התנאים המגבילים שהוטלו עליו. הנה כי כן, פיקוחו של שירות המבחן בשילוב התנאים המגבילים שהוטלו על העורר מניבים תוצאות חיוביות ויש לקוות כי העורר יתמיד בדרך זו.

אשר על כן, אני סבורה כי בנסיבות המקרה דנן צדק בית המשפט קמא משהורה על הארכת תוקפם של התנאים המגבילים המופחתים ואת תוקפו של צו הפיקוח לפרק זמן נוסף בן שלושה חודשים. בשולי הדברים ראיתי לציין, עם זאת, כי טוב תעשה המשיבה אם תדאג לקיים רישום ומעקב אחר מועדי פקיעת התנאים המגבילים במקרים דומים על מנת להימנע מתקלות כמו זו שקרתה במקרה דנן ועל מנת להגיש את בקשות ההארכה במועד לפי סעיף 10(א) לחוק הנוער.

הערר נדחה.

ניתנה היום, ט"ו בכסלו התשע"ה (7.12.2014).

שׁוֹפֵט
